

Betänkandet EU på hemmaplan (SOU 2016:10)

(Ku2016/00181/D)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Utredningen visar att det finns stora utmaningar på tre olika områden i relation till EU-relaterade frågor, nämligen medborgarnas kunskap om EU, medborgarnas möjlighet till inflytande i EU:s politiska processer och avsaknad av information om EU. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ställer sig positiv till betänkandet, men önskar ytterligare förslag på området och en förstärkning av delar av de förslag som lagts.

Utredningen beskriver att kunskapsnivån och intresset för EU är särskilt lågt hos ungdomar. Samtidigt redovisas att utbildningsbakgrund blir allt viktigare i relation till kunskapen om EU. Glappet mellan vad högutbildade och lågutbildade kan om EU har ökat stadigt sedan EU-inträdet. Denna ojämlikhet beskrivs som ett problem; utan kunskap blir möjligheten till delaktighet mindre. Unga som inte vidareutbildar sig riskerar därför att vara en särskilt utsatt grupp i detta sammanhang. MUCF välkomnar därför den kompetensutvecklingsinsats som föreslås för lärare och skolledare och betonar vikten av att satsa på lärare som undervisar på yrkesprogram. Samtidigt anser myndigheten att de förslag som ges är otillräckliga för att hantera den utmaning som beskrivs ovan, anslaget för kompetensutvecklingsinsatserna bör vara betydligt större och paras med andra förslag för att få genomslag.

Ytterligare satsningar är önskvärda för att i enlighet med ungdomspolitikerna möjliggöra att alla ungdomar ges möjlighet till inflytande. För att unga ska få makt att forma sina liv och vara delaktiga i beslut som rör dem måste det finnas möjligheter att delta i demokratin, inte bara lokalt utan även på den europeiska nivån. Utifrån ungdomspolitikerna är det därför angeläget att göra satsningar på områden vars invånare har låg utbildningsbakgrund. Det är möjligt att dra nytta av andra satsningar som redan sker i sådana områden och som syftar till att stärka

den demokratiska förankringen, t.ex. Lokala resurscenter (se förordning 2015:565). Det är en pedagogisk uppgift att anpassa EU-informationen på ett sätt som kopplar an till ungdomarnas vardag. MUCF:s arbete som förmedlingsorgan i *Förvaltningspartnerskapet* visar att utgångspunkten bör vara en sakfråga som ungdomar är engagerade i och kopplingen mellan den lokala och den europeiska nivån bör synliggöras utifrån det.

Myndigheten anser vidare att det finns fler viktiga arenor för att sprida kunskap om EU än via skolan och medierna. Civilsamhällets kapacitet bör nyttjas för att bidra till kunskapsförmedling och informationsspridning. I direktiven för utredningen står bland annat att: *Syftet med utredningen är att bidra till en demokratisk utveckling i linje med demokratipolitikens mål att stärka individens möjligheter till inflytande. Utredaren ska ge regeringen underlag för åtgärder på området samt bidra med förslag och idéer till individer, det civila samhällets organisationer och andra aktörer med EU-relaterad verksamhet på nationell, regional och lokal nivå* (s. 209). På s. 181 i betänkande bekräftar utredaren att civilsamhällets organisationer har en viktig roll i att förmedla kunskap och information: *”Civilsamhällesorganisationer som arbetar med frågor som diskuteras på EU-nivån har en mycket viktig informationsförmedlande roll, både gentemot sina medlemmar och i den allmänna debatten. Särskilt när dessa organisationer väljer att arbeta med opinions- och debattskapande verksamhet har de stora möjligheter att påverka kunskapen om EU och därmed öka möjligheterna till inflytande och delaktighet”* (s. 181).

Under 2012-2014 satsade regeringen på att stimulera debatt om EU:s framtidsfrågor via en bidragssatsning i MUCF:s regi. Under ett av dessa år, 2013, fördelades 3250000 kr till sammanlagt nio olika organisationer, främst tankesmedjor. Lågt räknat blev resultatet av dessa bidragsmedel sex rapporter, närmare 30 olika seminarier/konferenser och kampanjer med EU-koppling, och minst 55 debattinlägg publicerades i en mängd olika medier. Utifrån detta anser MUCF att en sådan bidragssatsning är effektiv för att skapa debatt och fördjupa diskussionen i samhället om EU-relaterade frågor. Effektiviteten i en sådan satsning bör vägas mot annan EU-information som finansieras med statliga medel.

En satsning på ett projektbidrag skulle även kunna ha en uttalat folkbildande intention. Utifrån de ansökningar som kom myndigheten till handa under arbetet med ”Statsbidrag som belyser EU:s framtidsfrågor” fanns ett intresse från civilsamhällets organisationer att få arbeta som vidareinformatörer i EU-frågor. Med en tydlig förordning kan en projektsatsning även gynna de grupper som har sämst kunskaper om EU idag.

MUCF välkomnar det förslag som rör satsningar på att genomföra skolval i samband med Europaparlamentsval. Det är positivt att utredaren tagit fasta på behovet av att börja förberedelserna inför valet redan tidigt. Utifrån våra erfarenheter av Förvaltningspartnerskapet efterlyser vi dock en långsiktighet i skolans EU-arbete. Det bör finnas metoder för att följa upp skolvalsresultat i relation till Europaparlamentets arbete även efter valets genomförande. Att EU-frågor finns på agendan även under mellanvalsperioder är viktigt för att skapa demokratisk delaktighet och minska avståndet mellan de olika politiska nivåerna.

Utredningen lägger en rad förslag som rör myndigheters informationsansvar. MUCF välkomnar dessa förslag.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Handläggare Emmy Bornemark har varit föredragande. Avdelningschef Pontus Ekstedt har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg
generaldirektör

Emmy Bornemark
handläggare